

Фонд Р-3567 1
Тернопільської області
ДЕРЖАВНИЙ АРХІВ 6

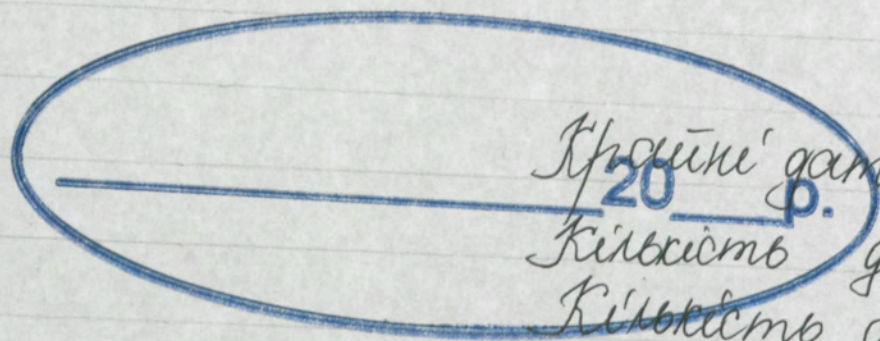
Архів з бідою.
Чортківсько-Бережанська округа ОУН

ПАПКА

для 269

паперів

Суспільно-політичний оглед
[за серпень-вересень] 1945р.
(Львівщина)

Крайні дати: листопад 1945р.
20 р.
Кількість документів: 1
Кількість аркушів: 2
Зберігати: постійно

ДЕРЖАВНИЙ АРХІВ 6
Тернопільської області
Р-3567 1
Середа 269

СУСНІЛЬНО-ПОЛІТИЧНИЙ ОРГАН

за літній квартал 1945 р.

Большевики

Адміністрація. У відповідному завданні адміністрації в звітному часі, було стягнення контингенту, як теж різних грошових податків. Про висоту взагалі тут не приходиться говорити, пересічно від гектара треба було взяти від 3-4-ох цент. твердого зерна. Крім цього на 1 га теж треба було щось взяти, відтак господаря агітували, щоб "від себе добровільно" щось здав і коли це все вийшло, а в stodoli, чи в коморі, залишилось на їх думку ще забагато, тоді наклали свіжу порцію.

До цієї акції приступила влада дуже солідно підготовившись. До кожного району вислано представника області, а до кожного села призначено представника району, крім цього майже в кожному селі заквартирували від 30-50 бійців, які на місяць допилювали роботи. Так обставлене село - мусіло взяти 100%, тим більше, що коли хто не визначений річинець не здав хоча кілька кілограмів тоді йому забирали все. Особливо "опіки" вазнали господарства підпільників: збіжжя в них звозили в одне місце, приїжджала молотилка: вимолочувала і збіжжя забирали в район. Теж саме голиться сказати про грошові податки, вони тим тяжче стали для села, що останньо большевики видали заборону гонити сапогон, що давало поважний прибуток селянству і в практиці повели в цим доволі скрупулятну боротьбу.

Високу політичну конюнктуру, зв'язану з переможним закінченням війни проти Німеччини, вирішили большевики використати для ліквідації українського революційного руху. Невина було, що розчисляли вони не так на фізичні засоби, що до яких мали час перекопатися про їх неуспішність, як в першу чергу на моральні. Під тим теж кутом була піла акція продумана і підготована.

Довгочинцевий заклик зголошуватись в позивний час триумфів на мілітарному і політичному полі (Берлінська конференція), повертаючі частини ЧА, денервувачий спокій на кілька тижнів перед 30 днів, масова кофортаж, листівок на кілька днів перед 30-та війни відлучення зголошених до дому, все це були ті основні моменти на які червоні розчисляли. І треба їм це признати, недуже то перачислились: безперспективність, зневіра в успішність боротьби та повна зрезервованість, що запланували в думках не тільки мас, але і серед нашого членства - були цього найкращим доказом. Приступлення до війни проти Японії, швидкий її розгром та перемога лейбуристів в Англії доповнили чергу нещастя до решти. Ще перед 30-ти почали зголошуватись дезертири /спочатку старші дядьки, відтак молодь/, а згодом коли попередніх "помилували" і ці почали виступати на мітингах із закликом іти їхніми слідами, а з другої сторони в терені появилася частини ЧА і нивд користаючи з цього почало терен сильно пенетрувати, малими відділами в день і вночі, в кожному селі заквартирувала група бійців для стягнення контингенту, тоді почали тут і там голоситися теж активні симпатизи та деякі дезертири - відділів УПА, а навіть деякі морально слабші члени. Коли однак процес зголошування показався заповідальним, зглядно налив членства невидетарчаючим органам радянської безпеки, взялися вони за новий, ще більш вирафінований спосіб розкладу. З одної сторони річинець 30 переставили в деяких районах на перше серпня, а в другій пустили в терен посередників, що пропонували ліві документи. Такі "джерела" появилися в млиятянщині, куликівщині, мискокальщині, полігоні, городеччині від області, незалежно від цього кожний районцентр ішов на руку і рефлектувачим зголошентися, залевняв дезкрецію, полагоджувачи справи через різних тіток, бабусь, чи стрибків. Тут і там на мітингах повідомляли, що приміром Золотар втік до Польщі, як взагалі зрештою цілий Провід Крилатого бачили у Львові, Скитай десь заховався, Майський залегалізувався і т.д. і т.д., а в парі з ним зголошених почали доволі масово брати в стрибки, а в деяких випадках своїх таки бійців поперебираних в цивільні та німецькі одяги взагалі вони відігравали роль зловлених

стрільців УПА, чи членів кушів. Загравали нужденну комедію перед народом, просили командирів дарувати їм життя, викривали свою злочинну діяльність і т.ін. Це все не означає, що не приміювано грубого терору, зовсім навпаки при допомозі частин ЧА проведено основний обшук лісів, в теренах північної округи, де нашим був спеціально сильний, видано закон на основі якого робітникам в полі не вільно було брати зі собою більше ніж 300 грамів хліба. Підходи до ліса були під постійною контролею, зглядно вечером довкруги ліса чи села роблено засідки. Таким чином "нашим" виправдав свою назву.

Такий стан речей тривав з малими перервами до кінця вересня. Зараз стили роботи нквд і нквд це наскоми на розконспіровані хати, засідки, та вербовка сексотів в посеред поворотців з ЧА та з Німеччини, як тек ця вербовка агентів внутрішників за посередництвом родини.

Ми бачили її, нею лякало нас нквд, як тою силою, яка зітре наш рух з цієї землі. Як отже вона виглядає? Це в жодному випадку не та, що ми її бачили в 1939 р. і мало подібна до тої, яка гнала перед собою відступаючих німців. Босі ЧА бачив Європу і поробив з цього відповідні висновки. Це не втравив. Не рідко чулося голосні нарікання на рацвладу, а найкращим проявом є те, що масові облави, які переводило нквд при допомозі частин ЧА, на всі без виімку ліси, не то що не давали жодних результатів, а зупиняла кінчалися вбивством зненавиджених старшин. В загальному до облав ЧА ставилась ворожо, обоятно з лінивства, зі страху, чи в силу політичної свідомості, були випадки, що старшина, який очолював певну частину ЧА не дав ортанам нквд робити облави в селі, якому стаціонував біна, в Жовтварні/.

Наші листівки й журнали дуже радо читали, а коли їх не було, тоді через старих або підростків звертались до "бандорів", щоб синули що небудь почитати. Зміст найих видань відповідав баганню червоноарміїця і робив на нього глибокі враміння. Про це свідчить факт, що в с. Ясениці Буського р-ну один старшина прочитав листівку зробив в таборі доповідь бійцям на тему нашої боротьби, а коли застав це полковник, він так само виглосив до нього, щоб недати себе арештувати покінчив самоубством зі словами "Хай моя смерть розкриє вам очі на дійсність".

Там де проведено широку пропагандивну кампанію обличчя ЧА розкрилось вповні, але це невиключена заслуга цієї саме пропаганди. Во рівнож і там, де такої акції не проведено, босі ЧА винявав ворожість совітській владі, босі ЧА бачав у двох інституціях нквд і колгоспі. Приміром в с. Підгородищу /Вібреччина/ стояв полк ЧА біля 800 осіб, які звесь час провадили "війну" з Вібречким нквд, недаючи їм вивозити чи арештувати родин, нквд-исти побивали червоноарміїців, якщо їх стрінули одинцем, натомість червоноарміїці били стрибків і нквд-ів пеглами і штажетами, як ті намагались арештувати родини підпільників. Така постійна "війна" пеглами і штажетами тривала до кінця побуту вгаданой частини ЧА, тобто до половини листопада. Подібна "історія" мала місце в с. Підгайчикях /Линишчина/, де ятовля летунська школа. Летуні здержали частину нквд, що їхали вночі на облаву, розбробили її і держали до дня на партівні, а зовсім не цікавились нашими стрільцями, які їм "попри ніс" переходили. Був такий випадок, що через дяцька передали унапирость, зі словами "ти знаеш кому маеш дати". Це все свідчить, що ЧА це середовище у великій мірі свідоме положення своїх інтересів, середовище, яке треба і можна для нашої боротьби здобути.

Незалежно від того ЧА була тягаром для терену. Насильства двчат, жінок і бабусь, ивше зовсім нерідкієне, так само грабежі кооператив та приватних осіб - під нашою маркою майже на дорядку деннім. Але в сін"я правди, годиться сказати, що це не було обличчя вгалу, зглядно, що заралі в тій ділянці не вивбувся об"ективності, бо коли во Кам"яничині СЗВ для опацифікування гребіжницьких елементів в частині ЧА застрілив трьох бійців, яких переловив на горячому і так в хустками, курми і іншим нагробованим майном серед дороги залишив, то в зв"язку з цим, серед червоноарміїців чулося - "добре їм так, чого граблять". У шквд ототаміа дводі нквд

Окремою тягою для нашого села були "конярі", як їх називали, тобто ті, що провадили трофейний скот. Вони пускали цей скот на поля, с"ножати і випасали нараз все до чорної землі.

В загальному всі нарікають і вірять, що більшовизм в тій формі не вдержиться. Був приміром дуже зворушливий випадок в Ковківському районі. Група старшин і підстаршин зледила листа до нас, в якому впевняли нас, що більшовизм розвалиться, щоб ми держалися, бо на нас дивляться всі поневолені народи і що недовгий час, коли ми разом з ними будемо бити катів. В тому сенсі зрадагований доволі широкий лист, який через дідуся подали для УПА.

С х і д и ж и уч и т е л і, це елемент переважно жіночий, в нашою боротьбою обізнаний, бо більшість з них тут уже другий рік. Партійних завдань, як от організація комсомолу чи піонерів, не виконують в першу чергу тому, щоб не наразитись садові, яке їх вдержує. Тимбільше здержано висловлюються про наш рух, але коли йде про їхнє ідейно-політичне обличчя, то воно далеко не таке, якого собі бажає совітська влада. До них так і ставляються органи совітської безпеки. Якщо ж в у них який домінуючий момент, що визначає їхнє поступування то це страх з одної сторони перед нами з другої перед НКВД.

У к р а ї н с ь к и й т а б о р .

Говорити про українські маси, то значить говорити в першу чергу про міжнародну політику, чи про перспективи нашої боротьби зокрема. Настрої мас в час нашої найбільшої декон'юнктури стояли під знаком повної апатії. Національна свідомість та політична зрілість мас в поза незначними виїмками, прикметою знову закоріненою, а навітивна постава до всього що більшовицьке - абсолют на якому можна базуватися. Про це свідчить факт, що терени, з яких нас більшовики виперли без нашої безпосередньої участі регенеруються, а ті яких ми досі взагалі не опанували з причин їхньої відсталості, теж за мінімальною співдією з нашого боку, ділянки національної свідомості прогресують. Що більше, терени досі опановані більшовицькою ідеологією /Бунів, Яворівщина/ - сьогодні наші. Є ще в терені кілька сіл в Кам'янецьчині та Немирівщині і деяких з них заявили себе по стороні більшовиків.

Зараз настрої в терені піднесені. Маси бачать вихід із ситуації, але цей вихід не так у самостійницьких змаганнях, як в американській інтервенції. Появляються певні прояви проамериканських настроїв, вони покищо дуже невинні та міцно обвинені серпанком власних бажань та широкого патріотизму, але коли над цим подумати, не важко дійти до висновку, що на евентуальну боротьбу проти Америки трудно щоб пішли. Це небезпечне момент.

До нас ставляться звсди прихильно, але та прихильність назагал має мало практичної вартості.

Листопад 1945 р.

Слава Україні .

ЗАСВІДЧУВАЛЬНИЙ НАПИС СПРАВИ № _____

У справі (розділі опису, закінченому описі) підшито і пронумеровано 2 (два) аркушів;

у тому числі літерні номери _____;

пропущені номери _____

+ аркушів внутрішнього опису _____

Особливості фізичного стану та формування справи	Номери аркушів
1	2

Спеціаліст
Посада
20 червня 2018 року
[підпис] (підпис)

Г. Татарманова
(ініціали (ініціал імені), прізвище)